

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjagedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Anja Sletteland
anjas@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

QWERTZ: Slitsomt å bytte til.

Fastlåste løsninger

TEKNOLOGI
Bjørn Vassnes

Gisle Hannemyr (19. juli) har rett i at kildekritikk er viktig, men det er heller ikke dumt å ta seg tid til å lese skikkelig. Når jeg beskriver QWERTY som et eksempel på «lock-in», er det ikke fordi hammerne på skrivemaskinen kan låse seg om man skriver for raskt.

Likevel skriver jeg faktisk ikke at QWERTY er en dårlig løsning, bare at det er fordi den var først ute at den er blitt dominerende. Det er dette som er betydningen av «lock-in», og grunnen til at dataselskapene lanserer sine løsninger før de har fått tid til å teste dem skikkelig, fordi det er så viktig å være først. Har man først begynt å bruke et system, er det ofte for mye bry å bytte til et annet.

Ellers er det bra at Hannemyr er enig i at det er problematiske sider ved datateknologien. Jeg ønsker derfor han og hans kolleger velkommen til å belyse disse problematiske sidene, så vi kanskje kan få naive politikere og ledere til å tenke seg litt om før de kjører i vei med lite gjennomtenkte datasatsinger – i forvaltning, forsvar, næringsliv og utdanning.

Vi er midt oppe i en av de mest gjennomgripende teknologirevolusjonene noensinne – og vi hører nesten ingenting fra forskerne, bare fra dataselskaperne.

Bjørn Vassnes,
vitenskapsjournalist
viten@klassekampen.no

Internasjonaliseringen av akademia i Norge bunner i et Da fortet åpnet

KRONIKK

**Malcolm Langford,
Johan Schaffer,
Eirinn Larsen og
Veronique Pouillard**

Øyvind Østerud mener at veksten av utenlandske forskere nå går på bekostning av universitetenes ansvar for profesjonsutvikling og formidling (Aftenposten, 20. juni). John Peter Collett påstår at vi « får institusjoner som er uten kontakt med storsamfunnet » (Klassekampen, 3. juli). En stortingsrepresentant (Sp) vil av den grunn se kvoter for utlendinger i norsk akademia.

Også vi, utenlandske forskere som norske, ønsker internasjonaliseringsdebatten velkommen.

Samtidig er vi slått av hvor lite denne debatten er basert på fakta. Østerud og hans støttespillere bygger sine bekymringer på enkle tall og anekdoter, som at endringen skyldes press for å bli verdensledende – særlig fra Kunnskapsdepartementet.

Men økningen av andelen utenlandske forskere i norsk akademia må snarere forstås som et oppgjør med en lukket ansettelsespolitikk. I 2005 beskrev Ingunn Økland i Aftenposten et køsystem ved det humanistiske fakultetet ved Universitetet i Oslo (UiO) basert på innavl og kameraderi, hvor talent fra andre institusjoner var utelukket og interne kandidater var sterkt favorisert. I 2010 viste en oversikt fra NIFU at 60 av 74 doktorgradskandidater ved det samfunnsvitenskapelige fakultet ved UiO hadde tatt master på samme lærested.

Økningen av utlendinger i norsk akademia er derfor først og fremst et resultat av en mer åpen og meritokratisk

ansettelsespolitikk. Tiden er forbi, med andre ord, da en akademiker kunne tilbringe hele sin karriere, fra grunnstudium til professorat, ved ett og samme lærested – takk og lov.

Østerud, Collett og andre bygger sine engstelser på ett enkelt tall. Mellom 2007 og 2012 var 60 prosent av de nyansatte forskerne i Norge utenlandske. Men nettopp i humaniora og samfunnsvitenskap, som Østerud og Collett er mest bekymret for, er andelen utlendinger forholdsvis lav. I disse fagene

” Vi blir slått av hvor lite denne debatten er basert på fakta.

var 20–30 prosent av stipendiatene utenlandske statsborgere i 2016 (Tilstandsrapport, 2017). Det samme gjaldt for medisin, et annet fag med betydelig samfunnsansvar.

Ser vi på hele forskningssektoren under ett, trer det samme mønsteret fram. Andelen utenlandske forskere i humaniora er 17 prosent og samfunnsvitenskap tolv prosent, mens andelen lå på 37 prosent i matematikk og naturvitenskap og 30 prosent i teknologi (NIFU, 2014).

Internasjonal rekruttering skjer framfor alt i juniorstillinger. I 2012 var mer enn én av fem stipendiat og annenhver postdoktor i Norge av utenlandsk opprinnelse, men bare rundt 15 prosent av seniorforskerne var utlendinger. I den siste kategorien hadde 60 prosent bodd mer enn ti år i Norge.

Vi kan konstatere at kritikken av den pågående internasjonaliseringen av norsk akademia kommer fra de fagene som har lavest

Klassekampen
26. juni,
3. og
20. juli

andel utlendinger. Grunnleggende tall gir med andre ord et helt annet bilde av virkeligheten enn den som framføres av kritikerne.

Det er helt i orden å diskutere konsekvensene av en mer åpen, meritokratisk ansettelsespolitikk. Men vi trenger

en mer informert og presis diskusjon. Østeruds beskrivelse av hvorfor utlendinger får jobb ved norske universiteter og høyskoler – at arbeidsløse utlendinger kommer til Norge med sine lange publikasjonslister for å utkonkurrere nordmenn – er altfor enkel.

Faktum er at utenlandske forskere ikke bare drives til Norge av push-faktorer. Utlendinger er også etterspurt, fordi de bringer nye perspektiver, språk, verdifulle nettverk, erfaring med ekstern finansiering osv. Mens atter andre forlater gode universiteter og karrierer i utlandet fordi de har funnet seg en norsk kjæreste – en gruppe NIFU har kalt kjærlighetsmigranter.

Hvem gidder bry seg om utdatert kjærlighet mellom Benoni og Rosa når det kan veksles mot real time professor som vil slikke studenter i rumpa.
Espen Thoresen om sosiale medier, i Dagbladet
 Tarmtotter bryr seg ikke om Gud.
Ingeborg Senneset i Aftenposten

At Norge, ikke utviklingsland, får hente ut den fossile energien det er plass til på klimabudsjettet er urettferdig.
SVs Kari Elisabeth Kaski i Dagens Næringsliv
 Havbruksnæringa er ikkje nemnd ein einaste gong i ei einaste av bøkene borna har frå 1.-3. klasse!
Informasjonssjef i Sjømat Norge, Øyvind Haram, i Aftenposten

Jeg er ikke i tvil om årsaken til at de var så slepphendte: Pressefolk mister gangsynet når det dreier seg om folk de ikke liker fra før.
Elin Ørjasæter om Langelandsaken, til Minerva

MER DEBATT NESTE SIDE >>

oppgjør med lukket ansettelsespolitikk.

portene

UVEDKOMMENDE INGEN ADGANG: Ansettelsespolitikken ved UiOs humanistiske fakultet ble utsatt for krass kritikk etter avsløringer i 2005, skriver forfatterne.
FOTO: TOM HENNING BRATLIE

Selvfølkelig må man i fag som historie og juss stille krav til at de fleste utenlandske ansatte lærer seg norsk godt nok til å undervise og veilede – også om norske forhold. Likeså må man kunne forvente at de tar sin del av universitetenes formidlingsansvar overfor samfunnet.

Men Østerud og Collett overdriver problemet med formidling. Ser vi til det juridiske fakultet ved UiO, likner de utenlandske forskerne i fast stilling veldig på de norske. 30 prosent av de fast ansatte med utenlandsk bakgrunn stiller opp i norske medier mer enn én gang i året, mot 60 prosent av de

norske. Men i begge gruppene deltar 20 prosent i mediene tre ganger eller mer årlig.

Utfordringen er altså å få alle forskere, norske som utenlandske, til å prioritere formidlingsoppdraget. Collett frykter også at internasjonaliseringen vil forvandle våre universiteter til elitistiske institusjoner, uten forankring i det norske samfunn. Vi mener tvert imot. Økt internasjonal rekruttering har gjort norske universiteter og høyskoler ikke bare til mer mangfoldige studie- og arbeidsplasser. Det har også brakt norsk akademia nærmere et samfunn hvor ganske mange etter

hvert selv har erfart å migrere og bytte arbeidsplass noen ganger i livet. Skal våre universiteter og høyskoler fylle sitt samfunnsoppdrag også i framtiden, er de med andre ord avhengige av utlendingene.

Malcolm Langford, professor, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo

Johan Karlsson Schaffer, senter for menneskerettigheter og dosent ved Göteborgs universitet

Eirinn Larsen førsteamanuensis, Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo

Veronique Pouillard, førsteamanuensis, Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo
 malcolm.langford@jus.uio.no

TAKK FOR HJELPEN, KOMPIS: Til forskjell fra i Tour de France holdes seierherrene i velferdssektoren skjult, skriver forfatteren. Her vinner Chris Froome og Michal Kwiatkowski.
FOTO: LAURENT REBOURS, AP/NTB SCANPIX

Velferdsprofitørenes små hjelperyttere

VELFERD
Odd E. Rambøl

I Klassekampen 12. juli er det administrerende direktør i NHO service, Anne-Cecilie Kaltenborn, som demonstrerer et velkjent fenomen i valgtider. Hun spør i et innlegg: «Hvorfor er kvinnelige velferdsgründere uønsket?» Private barnehagers landsforening «selger inn» små barnehager til massemedia. De opptreer fornærmet – vi er ikke velferdsprofitører, er budskapet. De store kommersielle barnehageselskapene unnlater man å nevne.

” Vi vil oppleve en strøm av historier om gründere eller små familiebedrifter.

private selskapene, selvsagt uten at de siste nevnes med et ord.

Et annet triks som blir brukt er at man regner profitte av omsetning. Det kan være interessant informasjon driftsmessig, men det som teller er avkastningen på kapitalen man har investert. For å illustrere med et tallesempel: Har man fem million i omsetning og tar ut 50.000 i profitte, så blir er det

én prosent i «profitte», men om dette er avkastningen på en investering på 500.000, så blir profitte på ti prosent. Samtidig er det også opp til

kommunen selv å følge med på at pengene går til barna, ikke profitte. Dette er bare et fåtall kommuner som klarer.

I disse Tour de France-tider er det nærliggende å si at disse små selskapene brukes som «ideologiske hjelperyttere» for de store. Men til forskjell fra i Tour de France, hvor seierherrene får ledertrøya og all oppmerksomhet, holdes her de virkelig seierherrene – velferdsprofitørenes – skjult i bakgrunnen.

Det er de små, de som brukes som ideologiske hjelperyttere som skyves opp på podiet, for at de skal all oppmerksomhet.

Odd E. Rambøl, siviløkonom, styremedlem Oslo arbeidssamfunn
 oddramb@gmail.com

Derfor vil vi i tida fram mot valget oppleve en strøm av historier om gründere eller små familiebedrifter, som driver egne barnehager eller andre velferdstiltak. Små bedrifter, ofte enkeltpersonforetak, vil bli skjøvet fram til forsvar for de store